

Ο νομπελίστας Ρ. Μάντελ

«Αν τα στοιχεία δεν επιβεβαιώνουν τις απόψεις μου, τότε τα στοιχεία είναι λάθος». Με αυτή τη φράση υπογράμμιζε ο νομπελίστας πλέον οικονομολόγος Ρόμπερτ Μάντελ την εμπιστοσύνη στις αναλήψεις του, για τις οποίες βραβεύθηκε πριν από μερικές ημέρες από τη Σουηδική Ακαδημία. Ο Μάντελ και οι θεωρίες του ήταν που ώθησε και την κ. Μιράντα Ξαφά, διδάκτορα του Πανεπιστημίου Pennsylvania των Ηνωμένων Πολιτειών, να σπουδάσει Οικονομία, και στο άρθρο που έγραψε για την οικονομική «Κ» μας φέρνει πιο κοντά στο επιστημονικό του έργο (σελ. 66).

Supply-Side Economics: Η κατάρρευση της οικονομικής πειθαρχίας με τη διάλυση του συστήματος σταθερών ισοτιμιών Bretton Woods το 1973, βάσει του οποίου το δολάριο συνδεόταν με το χρυσό και όλα τα υπόλοιπα νομίσματα με το δολάριο, συνέπεσε με την κρίση του πετρελαίου και οδήγησε σε πληθωρισμό και μεγάλες συναλλαγματικές διακυμάνσεις παγκοσμίως. Η επεκτατική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που ακολουθήθηκε από όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ εκείνη την περίοδο δεν στάθηκε ικανή -όπως είχαν προβλέψει οι αναλύσεις του Mundell- να αποτρέψει την ύφεση. Το Κέϊνσιανό οικονομικό υπόδειγμα, στο οποίο ο πληθωρισμός και η ύφεση ήταν εναλλακτικές καταστάσεις που δεν μπορούσαν να συνυπάρξουν, δεν έμοιαζε ικανό να εξηγήσει το στασιμοληθωρισμό της δεκαετίας του 1970.

Η πρωτοτυπία του Mundell συνίστατο στο ότι πρόσβλεπε ότι η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται προς την ίδια κατεύθυνση (την επίτευξη πλήρους απασχόλησης), αλλά η μία να στοχεύει στη σταθερότητα των τιμών (περιοριστική νομισματική πολιτική) και η άλλη στην ταχύρρυθμη ανάπτυξη (επεκτατική δημοσιονομική πολιτική). Αυτό ήταν το περίφημο «Mundell policy mix», που προκάλεσε επανάσταση στην

οικονομική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών τη δεκαετία του 1980. Ο Mundell πρότεινε τη μείωση των φορολογικών συντελεστών (supply-side tax cuts) που, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις του πληθωρισμού πάνω στην προοδευτικότητα της φορολογικής κλίμακας, είχαν μειώσει τα κίνητρα για εργασία και επιχειρηματική δραστηριότητα, αυξάνοντας συγχρόνως τα κίνητρα για φοροδιαφυγή. Οι ιδέες αυτές ήταν ριζοσπαστικές για την εποχή εκείνη και ανέδειξαν τα supply-side economics σε πολιτικό κίνημα.

Μια επανάσταση δεν απαιτεί μόνο οπλοστάσιο, αλλά και ανθρώπους πρόθυμους να το χρησιμοποιήσουν και να θυσιάσουν στη μάχη. Ο πρώτος πολιτικός που εισάκουσε τις ιδέες του Mundell ήταν ο Ronald Reagan, όταν ακόμη ήταν κυβερνήτης της Καλιφόρνιας και υποψήφιος πρόεδρος το 1976 (έχασε από τον Carter) και αφού εξελέγη πρόεδρος, το 1980. Το 1978 πέρασε στην Καλιφόρνια το περίφημο «Proposition 13», νομοθεσία που μείωσε σημαντικά τους φόρους ακίνητης περιουσίας και απαγόρευσε τυχόν μελλοντική τους αύξηση από τους μετέπειτα πολιτικούς. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, υιοθετήθηκε το μείγμα πολιτικής Mundell και συντελέστηκε μια επανάσταση στο φορολογικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών, με τη σημαντική μείωση του ανώτατου φορολογικού συντελεστή στο 28% και με

ταυτόχρονη κατάργηση πολλών φορολογικών απαλλαγών. Επειδή όμως η νομισματική πολιτική (με νέο κυβερνήτη στο Fed τον Paul Volcker) «έσφιξε» πριν εφαρμοστούν οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές από 1-1-83, δημιουργήθηκε η ύφεση του 1981-82. Υστερα από αυτό, η αμερικανική οικονομία γνώρισε τη μακρύτερη περίοδο διαρκούς ταχύρρυθμης ανάπτυξης τα μεταπολεμικά χρόνια. Με ένα σύντομο διάλειμμα το 1990, η περίοδος αυτή συνεχίζεται και σήμερα.

Σήμερα, ακόμα και στην κομμουνιστική Κίνα υπάρχει ένα «Ινστιτούτο για τη Μελέτη των Supply-Side Economics». Οι θεωρίες του Mundell περιλαμβάνονται σε όλα τα πανεπιστημιακά οικονομικά βιβλία.

Ο συνάδελφός του Peter Kenen, καθηγητής Οικονομικών στο Princeton University και διακεκριμένος οικονομολόγος, τον απεκάλεσε «το λαμπρότερο μυαλό στις επάγγελμά μας». Η συμβολή του στην οικονομική επιστήμη και πολιτική αναγνωρίστηκε από τη Σουηδική Ακαδημία Επιστημών με την απονομή του φετινού βραβείου Nobel στα Οικονομικά. Η ιστορία ίσως αναγνωρίσει ότι ο Robert Mundell είναι ο σημαντικότερος οικονομολόγος του αιώνα μας στη μετα-Κέϊνσιανή εποχή.

* Η Μιράντα Ξαφά είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Pennsylvania των ΗΠΑ και ιδρυτικό μέλος των Φιλελευθέρων.